ዛቲ ዕለት እንተ ገብረ እግዚአብሔር፡ንትፈሣሕ ወንትሐሠይ ባቲ።

“እታ እግዚአብሔር ዝገበራ መዓልቲ ዓወት እዚኣ እያ፡ብኣኣ ንተሓጐስ ባህ ይበለና(መዝ.117ወይ 118[23])

እን ጃር ኣሸረሪ ግርጋ ሰርገልትሪ ኒኒ ግን፡ ንርድ ፈርሕንሻር ነገስንሻር፡

ጅ መስከረም ፳፱፻፲፩ / September 15, 2018

ምርቃ ሓዲስ ኪዳን ብቋንቋን ብሊን

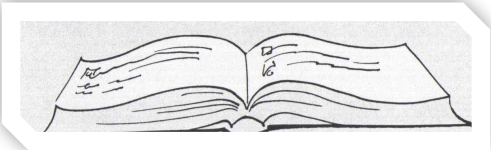

ዝኸበርኩም
ብፁዐን ጳጳሳት
ካህናት፡ደናግል
መራሕቲ ሃይማኖት ፡

1. ኦርቶዶክሳዊት ተዋህዶ ቤ/ያን
2. ወንጌላዊት ቤ/ያን
3. እስልማና

ገውራ መእኮት ሓዲሱኹ ብሊንድ

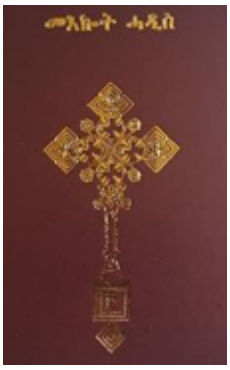

ሕሹማን ፋፍድ
ከድ፡ደናግል
መድሃብ ገሹ፡

1. ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤክስታን
2. ወንጌላዊት ቤክስታን
3. እስላም

ዝኸበርኩም/ክን ሕዝቢ፡ዕዱማት

በጸጋ እግዚአብሔር፡ ክፍሊ ቅ.መጽሓፍ ዝኾነ ሓዲስ ኪዳን፡ 27 መጻሕፍቲ ዝሓቈፈ፡ ሓዲስ ኅታም፡ ብቋንቋ ብሊን፡ ብዓለም ለኻዊ መምዘኒታት ማኅበር ቅ.መጽሓፍ ተጺኒዑ ኣብ ኅትመት በጺሑ፡ ንምዝርጋሑ እኒሆ ኣብ ኢድና ይርከብ፡፡

በዚ ኣገባብዚ ንመጀመርያ ጊዜ ተኅቲሙ ኣብ ተጠቀምቲ ቋንቋ ብሊን ቀሪቡ ንዘሎ ንምጽንባል ኣብዚ ንርከብ ኣሎና።

ጉባኤ ቫቲካን 2ይ፡ ሕዝብታት ብዘሰምዕዎ ቋንቋ ንኣምላኽ ከመስግኑን ክውድሱን ክልምኑን ውሳኔ ኣመሓላሊፉ። በዚ ድንጋጌዚ ከኣ ማዕረነት ቋንቋታት ኣረጋገጸ። እዚ ንጽብሎ ዘሎና ሓዲስ ኪዳን ብቋንቋ ብሊን፡ ናይዚ መምርሒ ትግባረ እዩ።

ሓይሳን ዕዱማን

ጃር ገድድ ገንዳ ክቱብ ሻትኩኹ ኣኻኹ መእኮት ሓዲስ 27 ክታብ ሻኹ፡ ብሊና ጋብድ ከደምሶ፡ ብሪጃርሊ ዲባ ክቱብ ሻትኩር ሚዛንድ ተብስቶ ከደምሶ፡ ብሊን ጋበውድ ዳሕሲኖሉ እንቶና ህንበኩ።

እና ነዋያ ኣዋይንድ ኒን ሰሚዕ በሲር ኣኻኹሲ ገውርኖ ነት ኣረርስነኩን እንኩንኹን።

ዋዕላ ቫቲካንዱኹ ሊኻር፡ ከው ናው ዋሰና ጋብድ ጃርሲ ሓመድድኖ ጀንጀንድኖኽር ሺውድኖኽር ና ናይ ኣኽት ሓቀቁኹ። እና ሓቅ ንድ እርውናር ጋቡሲ ኣመምእዱኹ። እን ንኪ ገውርናኹ መእኮትሓዲስ ብሊና ጋብድ እና ኣምር ንድ ግብርሊ እርግስና ግን ።

እዚ ሥራሕ እዚ ብሰለስቲኤን ኣብያተ ክርስቲያን፡ ካቶሊክ፡ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ፡ ወንጌላዊት ብሕብረት ዝተሰርሐ ኢዩ።

ብቀዳምነት ኣምላኽ ይመስገን። ነቶም ኣብ ኩነት ክበጽሕ ዝደኸሙ፡ ተርጐምቲ፡ ናይ ሥነ ትርጉም ክኢላታት፡ ጽረየት ቋንቋ ፈተኸቲ. . . ክብ ዝበል ልባዊ ምስጋናና ነቅርበሎም።

ቅ.መጽ እንተ ብምሉኡ ወይ ብከፊል ኣብ 2,530 ቋንቋታት ተገርጉሙ፡ ሓዲስ ኪዳን ጥራሕ 1,329 ቋንቋታት ኣቢሉ ይኸውን፡ ትርጉም ሓዲስ ኪዳን ኣብ ብሊን መበል 1,330 ይገብሮ።

እዚ ሥራሕ እዚ ነቲ ኣብ መጽ. ኦሪት ዘዳግም 30፡11 "እቲ ቃል ኣብ ሰማይ ኣይኮነን ዘሎ፡ ስለዚ ናብ ሰማይ ዝድይበልናን ዜምጽኣልናን፡ ክንገብሮ ዜስምዓናን መን ኢዩ ኣይትበሉ፡ ኣብ ስግር ባሕሪውን ኣይኮነን ዘሎ፡ ስለዚ ባሕሪ ዚሳገረልናን ዜምጽኣልናን፡ ክንገብሮ ዜስምዓና እሞ መን ኢዩ ኣይትበሉ፡ እቲ ቃል ኣብ ኣፍኩምን ኣብ ልብኹምን ኣዝዩ ቀረባኹም ኢዩ ዘሎ፡" ከማኡውን ጳው ሮሜ 10፡8 "ወኣኮኑ ከማሁ ይቤ መጽሐፍ፡ ቅሩብ ለከ ቃል ውስተ ኣፉከ፡ ወውስተ ልብከ፡ ወዝውእቱ ቃል ዘእሜህረክሙ፡" ንዝብል ንቋንቋ ብሊን ዝዛረቡ፡ ቃል ኣምላኽ ቀረባኦም ምኳኑ ንምግላጽ ዝኾነ ፍጻሜ ኢዩ።

ኣብ ነገረ ክርስትና፡ ናይ ቋንቋን ሥነ ጽሑፍን ባህልን ልምድን ሕዝብታት ዝዕቅብ ቅ.መጽሓፍ ኢዩ።

ሓዲስ ኪዳን ብብሊን ምትርጓም ማለት ከኣ፡ ነቲ ኣብ ዘመናት ብፊደላት ግእዝ ክጸሓፍን ክኀተም ንዝጸንሐ ቋንቋ ብሊን፡ ኣክሊል ምድፋእ ኢዩ። ቋንቋ ብሊን ኣብ ጽሑፍ ክቀላቀል ዝጀመረሉ ኣብ መበል 18 ክ/ዘመን ኢዩ፡

እና ክድመት ኒን፡ሲኹና በክስታናት፡ ካቶሊክ፡ ኦርቶዶክስ ተዋህዶዲ፡ ወንጌላዊትዲሲ ላናርድ ከደምሳኹ ግን።

በድሮ ጃር ሓመድስኒ፡ ደምብኻ ናኽ ይናንተል ገእ ይሮ ተርጀመውዲ፡ ትርጅም ኣምራንዲ፡ ጋብሲ እርውድኒል ተዓበውዲ ናትክ ይና ለቢኪልድ ጃንቃኹ ሓምዳ ገእ ይናት።

ክቱብ ሻትክ ኒተማምድ ወሪ ኒ በልኻ 2,530 ጋብድ ተርጀምሶ ህንበኩ፡ መእኰት ሓዲስ ካያ 1,329 ጋብል፡ ብሊንሲ ኰድሮ 1,330 ኣከኩ።

እና ክድመት ኒን፡ እን ክቱብ ሻትክ ፍኒኹል 30፡11 "እን ቆል ሰሚል ኣኽላ ኒ ህንባኹ፡ ንድኻ ሰሚል ዓረጎ ነቅሳኹልና፡ እሲኖሉ ዋሲሳኹና ኣውኒ ግን ይጋ፡ ባሕር ካርሻልኽር ኣላ፡ እማ ባሓር ካራኹልና እማ ነቅሳኹልና፡ እሲኖንሉ ዋሲሳኹና ኣውኒ ግን ይጋ፡ እን ቆል እታ ኣብዲ እንታ ለበከዲትል፡ ትክሰ እንታ ገባ ግን ኒ ህንባኹ"

ያኹሲ ፡ ኒሰናኽር ጳውሎስ ሮሚውል 10፡8 "እን ቆል ኩኣብዲ ኩለበከዲትል ኩገባ ግን" የኩ፡ ብሊን ጋበው ቆል ጃሩኹ ናገባ ኣኸት ኣከዳኹ ግን።

ክርስትኒል፡ ከዋ ጋብዲ ክታበድዲ፡ ዓዋዲዲት ሓየባኹ ሻትክ ክቱብ ግን፡፡

መእኰት ሓዲሲ ብሊንድ ገለበድና በህለት፡ እን ወክት ስኾትልድ ፍደል ግእዙኹድ ከተብሱኽር ኀተምሱኹር ዲወኹሲ ኣክሊል ገምድና ግን።

ጋብ ብሊነው ክቱብል ናው ሓወጭና ተርየው 18ር ምእብ ደበንኹል ግን።

አመራ ደአኒኹ	ከታባ	ክቱብ
1857	ብ Giuseppe Sappeto	Viaggio e missione cattolica fra i Mensa, i Bogos e gli Habab. **ቃላት ብሊን ብፊደል ግእዝ ዝተጻሕፉ ይረከብዎ፡፡**
1861-64	Werner Munzinger,	Die deutsche Expedition in Ostafrika
1882	Leo Reinisch	(1882) Reinisch, Leo. 1882b. Die Bilin-Sprache in Nordost-Afrika. Sitzungsberichte Der Kaiserlichen Akademie Der Wissenschaft, Philosophisch-Historisch Klasse, 94.2:583-718. Vienna: Gerold Sohn. **ገለ ምዕራፋት** a. **ካብ ኦሪት ዘፍጥረት ታሪክ ዮሴፍ ዝናገር** b. **ወንጌል ማርቆስን፡ ደፍታትን ዘጠቃለለ፡** c. **ጽውጽዋይ እንስሳታት**
1883		Texte Der Bilin-Sprache. Leipzig: Griebens.
1887		1887. Wörterbuch Der Bilin-Sprache. Vienna.
1907	Conti Rossini	I canti Bileni ደርፍታታ ብሊን (ብፊደላት ግእዝ)
1911	Capomazza Ilario	Un testo Bileno (ነቲ Contini ዝጸሓፎ ደርፍታት ብሊን ናብ ጣልያን ተርጉሞ)፡
1939	ብኣባ ወልደ (ዮሓንስ) ሃብተማርያም፡	ኣዊ መሃድኹንንና
1976	ኣባ ክፍለማርያም ፋደጋ	ቅዳሴ ብሊንድ (ሥርዐተ ቅዳሴ + ኣኰቴተ ቍርባን ዘሓዋርያት)
1977		ወረና ጃር ሙሲኹ
1977	ክፍለማርያም ሓምደ	ጨፈራ (ኣብርሀ ዓማርዱ)
1984	ኣባ መኮነን ኣማኑኤል	መላመዲ ቋንቋ ብሊን (ብብሊንን ትግርኛኻ)
1989	ክፍለማርያም ሓምደ	መሰል ብሊነው (Anaylsis of some Bilin Proverbs)
1972-1992	ኣባ ክፍለማርያም ፋደጋ	14 ኣኰቴተ ቍርባን (ኅተምስገው)
1990	ብኣባ ያዕቆብ ዘርኡ (ካፑ)	ኣርባዕተ ወንጌል
1993	ተኬኤ ዓልበኪት	ክታበት ብሊናኹ ግእዝ ፍደላታኹዲ፡ ቆላት ብሊና ግብራ ጋቡኹል ነፍዕስትነውዲ

1993	ለቡ፡ ኣገዳሲ ፍጻሜ፡ ትምህርቲ ብቋንቋ ኣደ ዝብል መምርሒ 1993 ምስ ተኣወጀ፡ ቋንቋ ብሊን፡ ብፊደላት ላቲን ክጸሓፍ ተወሰነ፡ ድሕሪ ናይ 110 ዘመን ጽሕፈት ብፊደላት ግእዝ፡ ብላቲን ክጸሓፍ ምውሳን፡ ንዝነበረ ምዕባሌ ዘድክም ኣብ ርእሲ ምኂኑ፡ቋንቋ ብሊን ኣብ መንነ ክልተ ዓበይቲ ብሄራት ፊደል ግእዝ ዝጥቀማ ተቃቂሑ፡ ንዕብየት ሥነ ጽሑፍ ክሕግዝ ኣይከኣለን፡ ፡ምስ ዓለም ቋንቋን ግእዝ ተባቲኹ ደሴት ኮይኑ ተረፈ። ኣብ መምርሒ UNESCO መሠረታዊ እማመ ዘቅረቦ፡ UNESCO has proposed the principal that "if possible, the writing of a local language should agree with that of the regional, national, or official language, so as to facilitate transition from one to the other" (1972:704 [1953]).	
1992	ተኪኤ ዓልበኪት	ብሊና ክታበትዲ ግብራ ጋቡኹዲ
	ተክለገርጊስ ዮሓንስ ኣፍታይ	ብሊን ና ጋባ ጉግ
1992	ብተመሃሮ ብሊን ዝተዳለወ (editors Kiflemariam Hamde and Paulos Zeremariam)	መዝገበ ቃላት ብሊን
1994	ተኪኤ ዓልበኪት፡ ክፍለማርያም ሓምደ፡ ፍሰሃጽዮን ዘሚካኤል	ጠፍሓት ብሊና ክታበቱኹ
1997	ብኮሚተ ምምዕባል ቋንቋ ብሊንን ባህልን	ገርበሻ
1994	ፍሰሓጽዮን ዘሚካኤል	ብሊና ጋብድ ሺብሲ ነብብድና
2000	ኣባ ኪዳነ፡ ኣባ ዑቅባማርያም እኩብ፡ መድኃኔ ጴጥሮስ	ጃርሊ ሺውኒን
2003	መወስ ገብረ	ብሊን መሀርዲሰና፡ኣብ ስደት ዝርከቡ ትግርኛ ዝዛረቡ ቋንቋ ብሊን መምሃሪ
2004	ኣባ ኪዳነ	መጽሓፈ ሥርዓተ ቀብር
	ኤጻርቅና	መጽሓፈ ምሥጢራት
2004	ዳንኤል ያዕቆብ ምስ ምትሕብባር ተኪኤ ዓልበኪት	ዘመናዊ መምሃሪ ፊደል ብኮምፑተር
2005	ኣባ ኃይለማርያም ገብረ ሲታዊ	ለኻታ ዕል ገድ ጅብረው
2006	ኣድሓኖም ሕዱግ	ቲኺ ብሊና ጋብሲ ከተብነዲ ነበብድነዲ መሀርድረሪ ክታቢ
2007	ተኪኤ ዓልበኪት	ብሊና ድግም ሕያይቱዲ እንቕርቕራዲ
2008	ኣባ ኃይለማርያም ገብረ ሲታዊ	ኣሰልል ጋብ ግእዙ ብሊና ጋብድ
		ንኪ ብራ በዓል ግን
		ምህለላ ዘፍልሰታ ብሊንድ
		ምህልላ ማርያምሩኹ
		ሓመድነኩንኪ

		መእኰት ክኻንኹ
		ክርስቶስዲ ክስታንዲ
		ሻትክ ሐዋርያ ጳውሎስር ጀዋባትልድ ፍረርሰው
		ዳቑናይዲ ዲበዲር ቅዳሴ ተለለዩሰና
27.4.2008	ኤጳርቅና	መጽሓፈ ቅዳሴ
2009	ኣባ ኃይለማርያም ገብረ ሲታዊ	እምነንኩን ይእምና ብነስ ካቢለ
		ጕኢትጋ
		ኣባ ኃይለማርያም እድሪስር ድግም
		ንድከስኻ ክብ የው ሲመር
		እኻቃርኖ መኣዲራ ቍርባንኹል ዓገልስንን
		ጃርኹራ ኢየሱስ ክርስቶስ ከውዲ ኣረርስኾ
		ድግምያ ድግም፡ ኣሶብር ድግም
2011	ኣባ ኪዳነ የዕብዮ	ዓደት ኣውሳዕኒኹዲ ኣምድ ሻትኩኹዲ ኣርብ ከርከርስኒኹዲ
2012	ክፍለማርያም ሓምደ	ድግም ሰኩናሩኹ ኒ እዳናኹድ
2012	ፍጹም ኣስፈሃ ኃይለ	እንግሊዝ-ብሊን ታከስታኹ ቆላታ እንድባ
2013		ብሊና ዓዳት፡ ሕኖትስል ጀዊራ ኣኽርሲክ
2013	ኣባ ብርሃነ ሃብተ ካፑ	ነበበን ሰምበሩዲ ባሕሮሩዲ
	ኣባ ኃይለማርያም ገብረ ሲታዊ	ክቱብ ሻትክሲ ክንስኒል ነፍዐው ኣፍሪቅዩ ኣሣእል
2014	ፍጹም ኣስፈሃ ኃይለ	ህረብረውድ ልሽክክ ክራው መዓንዩል ሕበርስና
2014	ብርሃነ ደበሳይ	ኣማነት ውረኒ ግን
		እካኹርናር
2017	ዲባ ክቱብ ሻትኩኹ	መኰት ሓዲስ

እንቋዕ ኣብዚ ኣብጸሓና፡ መጽደቂና ይግበሮ!! **ዋዳ ነት ገእ ሰትና፡ ይና ሽታከተኹ ኣኽኒ !!**

ድሕሪ ጳጳስ ኤጵርቅና ካብቲ ኣብ መዓልቱ ዝተሳተፉ ዘረባ ዘስምዑ፡

1. ናይ ብሊን ሓዲስ ኪዳን ትርጉም ኣቦወንበር ኣባ ፍረዝጊ ብኺት ብዛዕባ እንታይነት ቅ.መጽሓፍን መስርሕ ትርጉም ሓዲስ ኪዳን ብቋንቋ ብሊን ንዝብል ኣርእስቲ ተንተኑ፡
2. ኣቶ ምናሴ ናይ ማኅበር ቅዱስ መጽሓፍ ኤርትራ፡ ብዛዕባ ኣድላይነት ትጉምን፡ ተመኩሮ ማኅበር ቅዱስ መጽሓፍን ተዛረቡ።

ነዚ ጽንብል ምዕሩግ ንምጋባር ካብ ዝተሳተፉ ጥበባውያን፡

1. መዝመራን ቅ. ሚካኤል ከረን፡ መዝሙርን ድራማን ኣቅረቡ
2. ጉጅለ ባህሊ ብሊን ዝተፈላለይ ደርፍን ሳዕሳዕዒትን ኣርኣዩ፡
3. መንእሰያት ባምቢ ባህላዊ ደርፍን ግጥምን ድራማን ኣርኣዩ

ሥእላዊ መግለጺ፡